

Выходить во Львѣвъ що Вторника, Четверга и Суботы кромѣ рукописныхъ свѣтъ о 4-ой год попола. Литер. додатокъ „Библиотека нѣзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 почат. аркушѣ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца. Редакція, администрація и экспедиція подъ Ч. 44 улицы Галицка. Въ листы, посылки и рекламации належить пересылать подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 44 ул. Галицка. Рукописи не возвращаются только на поперодне застереженіе. Поодинокое число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. бѣтъ однокотрошки печатномъ. Рекламации неопечатанной вѣднѣ отъ порта. Предплату належить пересылать франкомъ (найдучше почтовымъ переклазомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“ ул. Галицка, Ч. 44.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для Австрій на цѣлый рокъ . . . 12 вр. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл. на полъ року . . . 6 вр. на полъ року . . . 6 рубл. на чверть року . . . 3 вр. на чверть року . . . 3 рубл. съ дол. „Библиотеки“: съ дол. „Библиотеки“: на цѣлый рокъ . . . 16 вр. на цѣлый рокъ . . . 16 рубл. на полъ року . . . 8 вр. на полъ року . . . 8 рубл. на чверть року . . . 4 вр. на чверть року . . . 4 рубл. на самъ додатокъ: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . вр. 5- на цѣлый рокъ . . . 5 рубл. на полъ року . . . вр. 2-50 на полъ року . . . 2 р. 50к. на чверть року . . . вр. 1-25 на чверть року . . . 2 р. 50к. Для Заграничя, окрѣмъ Россіи: на цѣлый рокъ . . . 15 вр. на полъ року . . . 7-50 вр. на чверть року . . . 3-75 вр. съ дол. „Библиотеки“: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . 19вр. на цѣлый рокъ . . . 6 вр.

Съ днемъ I (13) цвѣтня розпочинається новий чвертьрокъ нашого видавництва. Просимо отже всѣхъ нашихъ П. Т. Предплатниковъ поспѣшити съ присылкою дальшої предплаты а взглядно вырѣвнати залежности, понеже лишь при точной платѣ зможемо бути и мы точными.

Ново приступающій П. Т. Предплатники „Библиотеки нѣзнам. повѣстей“ дѣстануть даромъ початковій аркушѣ розпочатои повѣсти „Мѣщанське племя“.

Организація

нашихъ народныхъ силъ.

IV.

Есть се желѣзный законъ природы, що слабшій — хочъ и дуже численній — одиницѣ зможеуть только въ тѣснѣ сполучено, при повидѣ свѣдомости одной спѣльной цѣли остоятись супротивъ менше численнѣхъ, але могучѣхъ противниковъ. При роздробленю силъ, при не-свѣдомости спѣльной цѣли, при малой енергій а слабѣй воли мусять слабшій одиницѣ въ невѣрной боротьбѣ упадати одна по другой. Однакъ не самі только теоретичной заключена, але тяжка, грѣзна конечность, день въ день збѣльшаючися пужда народа, зневолюе насъ зайти супротивъ нашихъ заступниковъ и репрезентантовъ, нашихъ послѣдовъ, нашихъ институцій, всей нашей интеллигенціи — разъ на все дуже рѣшительные становиче. Мы мусимо перевести у насъ принципъ отвѣчальности нашихъ „заступниковъ“...

Дотеперь сповняли се лишь въ части нашей часописи, и то не обходилось при томъ безъ всякихъ ограниченъ. Глядякъ институцій нашій мовбы засудженій були на вымерть. Загальнй збори не скликаются, „бо нема потреби“!... Если-жь разъ загальнй збори скликутся, то присутнй члены не знаютъ, якъ рѣчь стоитъ, о що пытаться, що казати, — а и тое случалось, що ухвалы загальнѣхъ зборѣвъ ставались по-просто иллюзорными, такъ вже для того, що всувано до нихъ зовсѣмъ злишній обмежена, поручувано ихъ переведеніе „благоусмотрѣнію выдѣла“, — якъ и для того, що не скликаючи загальнѣхъ зборѣвъ, унемо-

жвлено членамъ контролю дѣяльности достохвалного „выдѣла“. На пр. выхованки бурсы „Народного Дому“, почасті и бурсы Станиславской досі еще посылаются до „нѣмецкой“ гимназии, хочъ загальнй голосъ здавна домагається, чтобы бурсаки учились въ нашѣй рускѣй гимназии. Неприятельскій членѣвъ унеможливає Русинамъ контроля тѣхъ институцій, котры заложивъ вѣсь нашъ народъ. Институцій нашій не закладались предъ „на вымерть“; они повиннй обновлятьсѣ прибирательскѣхъ, молодшихъ силъ. Нескликующеи зборѣвъ выборцѣвъ розрываетъ звязъ между легальными нашими заступниками а народомъ; послы привыкають поступати послѣ власной вподобы, послѣ якоиъ высшой политики, а не послѣ волѣ выборцѣвъ, бо еи не могутъ знати. А предъ численными зборами чи то товариствъ, чи то выборцѣвъ разбудились мы якъ наислушнѣйше нашъ народъ, учулибъ мы зъ его власныхъ устъ его поглядъ, его потреби, замѣсть выступати въ его имени съ нашими власными поглядями. У насъ дѣйшло вже и до того, що на перекоръ майже однодушной воли выборцѣвъ, задя воля кѣлькокъ одиницъ, накинено недавно въ одиомъ выборцѣмъ окружъ иншого кандидата, и унеможливлено усилъхъ. Личнй цѣли все еще взяли верхъ надъ загальнымъ добромъ.

Хочъ якъ тѣснй рамы нашого конституційного и автономичного житя, всежь при солидарномъ поступованю, если опираючися на заповученныхъ намъ правахъ все и всюды енергично, безвъзглядно выступити хочемъ, о найдрѣбнѣйшій права нашей народности чи то въ житю публичномъ чи въ приватномъ упоминаетись станемъ, — то о успѣху не можна буде сумнѣватись. Жовкѣвска рада повѣтова конецъ-кѣнцѣвъ дочекалась уконституованя, турчаньска (стара) чейже вѣчно животити не буде; вытравалѣсть, солидарнѣсть перемаже все трудности. Мы мусимо вкѣдци дѣйти до того, щобъ на нашѣй землі була наша „права и воля“. Рады повѣтовой мусять одна по другой перейти въ нашй руки, — на се звернѣть особливо нашу увагу. При доброй воли и вытравалости добьемось небавомъ и отвѣдной репрезентации въ соймѣ. Вправдѣ наша ординація выборча, зложена подъ авспіціями гр. Голуховского, кѣлько лишь можна

было зъ горы обкромла впливъ Русинѣвъ въ соймѣ, — але въ подобіомъ положеню найдется еще и Чехи, а всежь теперь вже леда день могутъ они добитись бѣльшости въ соймѣ соймѣ. Мѣщанство наше отживае; читальняи, филиями просвѣтнѣхъ товариствъ, скликуванемъ зборѣвъ выборцѣвъ, популярными отчитами приходѣтъ ему въ помѣчь. Тогда зможемо съ часомъ змусити навѣтъ выбранныхъ подъ пресією псевдо-русскихъ послѣдовъ до зложеня мандатовъ, унеможливило ихъ выборъ въ будущности.

Устроюймо якъ найчастѣйше, при каждой важкой справѣ, наименше разъ въ рокъ нашй всепародий вѣча, на котрыхъ будемъ могли справы нашй основно обговорити; буде се дѣйствнй vox populi. Если въ нашихъ радахъ повѣтовѣхъ, въ соймѣ, въ радѣ державной не успѣли мы еще добитись отвѣдной репрезентации, то нехай нашй вѣча стануть для всѣхъ Русинѣвъ, для всѣхъ нашихъ верствъ доступнымъ народнымъ рускимъ соймѣмъ. Если на численномъ вѣчу нашѣмъ западе въ якѣй справѣ ухвала, тогда кс. Стояловскій et Comr. не посяжють говорити о мннихъ „потребахъ“... русскихъ мужиковъ.

Своего часу засновано въ Долинѣ политичне товариство; однакъ о якѣй небудъ дѣяльности сего товариства нѣкто нѣчого не знае. Про що се? Политичной товариства, если лишь они заснованй не pro forma, могутъ знаменито причинитись до разбудженя народнои житя на провинціи; треба ихъ лишь якъ найчисленнѣйше засновувати. Такй товариства, притягаючи до себе численнѣхъ членѣвъ-мужиковъ, скликаючи численнй загальнй збори, мусять съ часомъ статись живыми осередками нашей политичной дѣяльности. Народъ знайде у нихъ порадѣ въ потребѣ, поученіе, якъ поступати при каждѣмъ, наименшѣмъ нарушеню своихъ правъ; они будутъ могли займитись политично-популярными издавничествами. Каждый знайде въ нихъ для себе поле до дѣяния, каждый поспѣшитъ причинитись гдечимъ, уможливитъ соперничство въ праці народной.

Духовенство наше мусить, хочбы при томъ навѣтъ на разъ треба было посвятити гдѣякъ особистй интересы, тѣсно лучитись съ народомъ. Народъ нашъ умѣе бути вѣчнымъ для тѣхъ, що готовй для него жертвоватись,

— а и ту при роздробленю силъ, усуваючися отъ дѣяльности, мусѣлобъ вконецъ дѣйти до загального погрѣшеня положеня руского клира; скористалибъ хита, и то лишь хвилево, дуже нечисленнй зрадники-карьеристы... Соборчики уможливають порозумѣнне, солидаризованье. Колисъ ставала наша власть духовна на чѣлѣ народа. Владыки нашй были „покровителями“ (и то не de nomine) институцій нашихъ. Недавно выдавъ б. митр. Іосифъ куренду до народа, чтобы избирати на послѣвъ только Русинѣвъ. Теперѣшнй нашъ Преосв. епископъ-администраторъ заслуживъ дуже коло народнои справы введеніемъ въ житѣ воспиталища Василиянокъ во Львѣвъ; выдавъ куренду противъ польскихъ агитаторѣвъ. Въ тѣспѣмъ подучено съ масою народа стане патріотичне духовенство наше импонующею силою.

Годъ намъ выразити чувство, котре въ насъ будитсь, коли поглянемъ на теперѣшнй дѣяльність „Матицѣ“ націои. Инакше ждалось — а инакше склалось. Давнѣйше „Матица“ выдавала многй важнй жерела до нашей исторіи та етнографіи, була довгій часъ выразомъ литературного и наукового руху галицкой Руси... А теперь — коли то вже отбулися послѣднй загальнй збори „Матицѣ“? Мы не тянимъ. Засѣданя выдѣлу „Матицѣ“ отбуваючися такожь ледво разъ — на рокъ. Молодшй нашй науковй силы згорнулись въ тѣсныхъ науковыхъ кружкахъ „Академичного Братства“. Кружокъ „правничій“ и кружокъ „философичнй“ постарались вже о яку таку библиотеку, отбувають засѣданя, стоятъ въ тѣспѣй звязи съ рускими университетскими профессорами; выдають памятниковъ рѣдной литературы, студіують рѣднои исторіи, уложенье правничихъ терминѣвъ (на основѣ историчной), переклады судовыхъ подручникѣвъ, уложенье судовыхъ друкосортѣвъ и т. и. — отсе програма науковои праці „Академичного Братства“... Треба лишь, чтобы и „Матица“ зновъ зачала свою перервану дѣяльність, а академики нашй чтобы вытравали на дорожѣ, на котру разъ вступили.

Товариское житѣ розбудитъ численнй рускй касниа, горяче попиране розвою нашей народнои сцены, — отчиты, вечерки... Домагаймось и въ товарискомъ житю всюды и все пошанованя нашей народности. — Недавно взявъ бувъ (за инициативою пок. В. Бар-

ПРАВОПИСНЫЙ РУХЪ ВЪ ЕВРОПѢ.

(Стуѣла Михайла Подольского.)

III.

(Конецъ.)

Особливожь сама наука дала непосредный повѣдъ до правописной революціи и отворила браму всеъмъ возможнымъ новаторствамъ. Первостепеннй филологичнй и иншй поваги почали въ своихъ книжкахъ выступать съ новыми правописами. И такъ именно отецъ порѣвнующей филологіи славнйй Бопъ и его великй наследникъ Шляйхеръ, а за ними и другй, все они въ своихъ издаваняхъ пошли що до реформы правописи по можности якъ найдальше и дали тымъ примѣръ цѣлому легіону бѣльше и менше малыхъ своихъ послѣдовательствъ, чинити те саме. Скоро стало модою издавати ученй книжки лишь латинскимъ шрифтомъ и бѣльше або менше радикальными чисто фонетичными правописами, съ малыми початковыми буквами въ именникахъ а навѣтъ въ именахъ власныхъ, безъ h, безъ ph и т. д. Однымъ словомъ вродилась отъ противниковъ такъ названа Viel-Partei*). Але нашлись между учеными такожь и заплѣй етимологи. Славнйй германистъ Яковъ Гримъ, котры мимоходомъ сказати, писалъ кожду свою книжку иншою правописою, алюбивъ собѣ между иншимъ букву ß и радивъ писати еи лишь

въ тѣхъ случаяхъ, где въ готичномъ было t, а не, якъ то хоче Адельонгъ и Гайе, лишь по довгихъ самогласныхъ. Очевидно, що хотѣвши строго перевести се правило, требабы радикально реформувати цѣлу правописъ, особливо що до означуваня довгости и короткости самогласныхъ, бо теперь означая ß довгѣсть, а ff, або ff короткѣсть попереджаютъ самогласнов, а тогда се правило мусѣлобъ устати. Такожь выравнявъ Гримъ кѣльска разѣвъ, що нѣмецка правописъ занадто фонетична и що требабы бѣльше уважати на историчне походжене слѣвъ. На подѣставѣ сихъ неясныхъ бажанъ и частевого прикладу Грима вытворилась хочъ не численна, але за те дуже галаслива партія, котра въ своей етимологичной реформѣ правописи показалась не менше радикальною, якъ найрадикальнѣйша партія фонетиковъ. Такъ н. пр. жадѣ Вайнгольдъ мѣняъ иншимъ цѣлкомъ серіовно, чтобы говорити и писати Helle (замѣсть Hölle), Löffel (зам. Löffel), Schepfer (зам. Schöpfer), Lewe (зам. Löwe), Wirde (зам. Würde), едино тому, що въ середнѣ-нѣмецкомъ языкѣ сй слова такъ писались и говорились.

Щобы запобѣгти ширячому правописному неладю, скликали были нѣмецкй правительства передъ якими 8 роками правописну конференцію до Берлина. Конференція тая ухвалила поступати въ правописныхъ змѣнахъ вѣднѣ и завести навадѣ, для продолженя самогласныхъ, выкинути вже майже загально букву h. Выдано такожь брошюру, нормуючу правописъ по школахъ. Вефъ нѣмецкй правительства ввѣлиса перенесувати шкѣльнй книжки новою

правописою, та заледви успѣли перепечатати яку половину, а вже справа заснѣтилась и майже кожде правительство стало робити въ принятой конференціи правописи гдѣякъ змѣны на власну руку. Такъ сподѣвалось отже, що маемо еще теперь, якъ мы вже вгадували на початку сей статьи, разомъ ажъ чотыри нѣмецкй офіціалнй правописи шкѣльнй: австрійску, пруску, баварску и саксонску. Але на томъ не конецъ. Въ самѣмъ Вѣднѣ есть примѣромъ цѣлы три шкѣльнй правописи. Що не жартую, то прошу перечитати, що пише „Schlesische Zeitung“ въ 18. сѣчня 1883 р. про сю справу: „Пишуть намъ въ Вѣднѣ: Австрійскѣ министерство просвѣты выдало брошюру подѣ титуломъ „Regeln und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung“, котра має на цѣли вдоволити справедливѣе бажанье единстванности шкѣльной правописи; рѣвночасно однакъ употребляея тутъ читанка нѣмецкого языка, выдана профессоромъ отъ Терезіанеумъ, а приписана до шкѣльного ужитку всехъ вѣднѣ-нѣмецкихъ гимназий, котра однакъ въ существныхъ точкахъ правописи рѣжнётся отъ правописи повѣшхой брошюры, приписаной для шкѣлъ людовыхъ и выдѣловыхъ. Въ кѣнци и министерство вѣднѣ выдало брошюру, назначену до науки въ школахъ войсковыхъ, котра зновъ цѣлкомито рѣжнётся отъ обохъ попередныхъ, такъ що въ теперѣшной хвилѣ практикуются тутъ три правописи“.

А „Neue freie Presse“ въ 1. лютого сего року доноситъ, „що шкѣльна секція нѣмецкой рады постановила: замѣнити старй таблицѣ (!)

съ надписями по школахъ новыми, отвѣдающими точно приписаной шкѣльной правописи“.

Я пойдю навѣтъ дальше и скажу, що зъ причины правописной неоднѣстайности шкѣльнѣхъ книжокъ навѣтъ въ тѣхъ самыхъ закладахъ въ различныхъ класахъ учителя различной правописи и що въ одной класѣ добре и правильно, уходитъ въ другой за похибку. Хлопцѣ, що читають кромѣ шкѣльнѣхъ книжокъ еще другй книжки и газеты, печатанй нешкѣльною правописою, збѣваютея всеъмъ зъ толку и пишуть, якъ Богъ дастъ. Та и не диво, коли и самй профессоры мусять неразъ прибѣгати до „Regeln und Wörterverzeichnis“ або до правописныхъ таблицокъ, котрыми надѣляютъ ихъ щедро шкѣльнй власти, о порадѣ, чи писати Schloß чи Schloß, bewußt чи bewußt, mißachten чи mißachten або може mißachten, чи писати Kenntniß чи Kenntniß або Kenntniß; чи Rath, Wuth, Antheil чи же Rat, Wut, Anteil; коли писати k а коли c, Klasse чи Classe, korrekt чи correct; або зновъ чи має бути z чи c, Karzet чи Carzet, Dezember чи December. Вефъ тѣ способы писаня суть правильнй, — только въ иншѣй державѣ. Подобныхъ непервостей есть еще много. Австрійки и Баварчики пишуть въ школахъ gib, gibst, gibt, а въ Пруссіи и въ Саксоніи пишеся gieb, giebst, giebt; натомѣтъ пишеся у насъ fieng, gieng, tödtlich, а всюды инде fing, ging и tödtlich, tot, töten. Такожь не вгадае нѣкто безъ шкѣльнѣхъ правописныхъ таблицокъ, чи писати глаголы на іерен чи на ірен, коли писати велику початкову букву, чи abends, von neuem чи же Abends, von

*) Назва взята отъ грецкого φ = f замѣсть ph. Прим. авт.

вѣнского) хоръ „Академичного Братства“ удѣлъ въ вечерницахъ устроены въ Куликовѣ. Якъ знаемъ, чешка академична молодѣжь вѣдять масами по своѣмъ краю, агитую (на пр. въ загроженій Нѣмцами Моравіи), розбуджу національну самовѣжу. Такій „екскурзіи“ повиннібъ и у насъ стати правильными...

Нашъ поглядъ на польске пытанье.

II.

Одинъ въ найголовнѣйшихъ аргументовъ, котрымъ Поляки боронятъ идею историчной Польщѣ, есть той, що будьтобы Польша исторична мала сповняти велику мисію на Веходѣ. була „przedmurzem Europy“ супротивъ орды монгольскихъ и татарскихъ и несла свою культуру въ дикій, безлюдній степы Украины, здохути кровію ви сынѣвъ. Правда то есть, що идея культурного апостольства дуже привадна и способна розгравати духа людского; жаль только, що историчні факты ажъ надто ясно свѣдчатъ, що мисія Польщѣ лежала вовѣмъ не ту на Веходѣ, що впрочѣмъ и та мисія нѣколи не сповнялася и що отже робити собѣ въ неи право до реставраціи историчной Польщѣ нема найменшой подстави. Бо пригадаймо собѣ, коли Польша була найсильнѣйша? Бъ-перечню въ добѣ Болеслава Хороброго, по битвѣ на Песѣмъ Полю, где той Болеславъ поразивъ Нѣмцѣвъ, и по выкупленю тѣла св. Адальберта. Болеславѣ похѣдъ на Русь бувъ нещасливый, — и се повинно було показати и ему и его наслѣдникамъ, що мисія ихъ лежить не въ руйнованю и покоряваню братного руского краю, а въ оборонѣ Славянщины противъ Нѣмцѣвъ. Се була, по нашій думцѣ, правдива мисія Польщѣ, до котрой впрочѣмъ перло ви саме географичне положенье. Головні польскій рѣки тягнутъ до моря Балтійского и докибъ Польша була удержалася панєю береговъ Балтійскихъ, доти моглабы бути великою силою въ Славянщинѣ. А мѣжъ тымъ она звернулася на веходъ противъ Руси, и щожъ сталося? Не только що славянскій племена мѣжъ Одрою а Лабю — природні союзники и ленники Польщѣ — погибли подъ напоромъ нѣмецкихъ князѣвъ, але слѣдомъ за ними пошли и Прусакі-Славяне на Поморю, т. е. Нѣмцѣ забрали Балтійскій береги и обсадили устя вѣсѣхъ великихъ польскихъ рѣкъ, — замкнули Польщѣ ви едину природну дорогу до силы и розвою економичного. Очевидна рѣчь, що стративши тѣ безмѣрно важні форпосты на Заходѣ, Польша стратила зъ той стороны рацію быту, побачилася сама въ своихъ интегральныхъ частяхъ загроженою. Прастаре гнѣздо польского племени, Познанщина ставъ чимъ разъ больше нѣмецкою домѣвою, такъ якъ ставъ нею въ переважній части щиропольскій Шлескъ.

Въ житю народѣвъ не ма посвячена. На-Neuem; an Stelle des чи an stelle des; чи Hilfe чи Hülfe, Literatur або Litteratur, Affe чи Ape, gültig чи gültig, Herde, Kameel чи же Herde, Kameel; Simbflut чи Simflut и т. д. Наводимо тутъ для короткости вѣсуда лишь по одному и по два приклады, хочъ моглибы мы навести цѣлы десяткі. Не менше непевне есть дѣленье слѣвъ и такъ ишутъ разъ zustande kommen, überhand nehmen, theilnehmen, а въ иншихъ краяхъ zustande kommen, überhand nehmen, teil nehmen и т. д. Суть навѣтъ нѣмецкій державы и мѣста, котрі не знаютъ, якъ маются писати. Такъ Виртембергія пишеся ажъ на чотыри способы, а Баварія на два: Württen berg, Württemberg, Wirttemberg, Wirttemberg; Baiern, Bayern. Читаемо такожъ Cöln, Köln, Cöln, Coburg и Koberg и т. д. Впрочѣмъ доперна ледви якихъ трийцять лѣтъ тому назадъ, якъ Нѣмцѣ перестали сваритися, чи они Deutsche чи Teutische.

Нехайже отже еще кто скаже, що только мы Русины самі не маемо правосици! Колибы то справдѣ у насъ вси журбы було лише стѣлько, що задля правосици, то моглибы мы спокойно лягати спати и скавати собѣ смѣло: Lieb Vaterland fannst ruhig sein, або якъ пересѣлавъ се красно нашъ Федьковичъ: О рускій льве, споконь будь!

Печатні похибки. (Ч. 33 на 2 стор. 1 шпальта 4 стрѣчка зъ долу замѣть 1866 має бути 1856. — Ч. 35, 1 сторона 2 шпальта 17 стр. зъ горы мѣсто junvrouwen м. 6. juncvrouwen; тамже 21 стрѣчка мѣсто landen м. 6. landen, а 22 стр. мѣсто Wirt м. 6. wirt. На 2 стор. тогожь чюла въ 1 шпальтѣ, 5 стрѣчка зъ горы мѣсто spähnen стар. т. м. spehen має бути besser отъ positiv у bass.

рѣдъ, котрый посвячае себе за другого, есть дурнемъ и не знае, що робитъ. Найперша задача кождого народа есть — стояти за своими власными интересами и дбати о свое власне утриманье. Коли Поляки говорятъ, що мисія польской державы була боронити западу Европы противъ веходныхъ дикарѣвъ, то мы зъ уваги на вычисленій ту факты историчной скажемъ, що се бувъ наибольшій политичный нерозумъ, була фатальна омибка Поляковъ. Польша далеко скваннѣйше потребувала боронити себе саму противъ напору западно-европейского а властиво нѣмецкого хижацтва, противъ рѣжныхъ „Медведѣвъ“ и „Львѣвъ“, а нѣжъ боронити той западъ противъ Татаръ, отъ котрыхъ Польша самѣй, а затымъ и Западowi дуже мало що грозило.

Але погляньмо теперь, якъ стоитъ дѣло съ тою ославленою мисію на Веходѣ. Що перша наша Монгольѣвъ въ 1241 роцѣ Польша не спинала, се рѣчь певна, — а именно той першій нападъ бувъ найстрашнѣйшій и разъ рѣшучо пораженій Монголы могли быти на довогъ остатись нестрашными Европѣ. Отъ того часу повторяются поменшій напады Монгольѣвъ и Татарѣвъ майже рѣкь-рѣчно на веходній части Славянщины, повторяются и тогда, коли Русь галичка перейшла подъ Польшу, коли и Литва та Украина зъединились съ Польщею. Нѣколи не могла Польша здобути на сильну и систематичну оборону границъ. Недавно выданій акстраціи замковъ оборонныхъ въ пограничныхъ земляхъ русскихъ показуютъ намъ подъ Ягайлонами таке саме безладье и недумство политичне, яке було и въ XVIII вѣмѣлѣ. Татары ходили собѣ любенько въ нашій землѣ за „ясиромъ“, гнали десяткі тысячъ людей и соткі тысячъ худобы въ Крымъ и продавали людей въ неволю. Невольники стались головнымъ жереломъ ихъ богатства, — кости нашихъ людей бѣлѣли и въ Царгородѣ и въ Синопѣ и въ Смирнѣ и въ Триполисѣ, а „przedmurze Europy“, шляхта украинна, бенкетувала собѣ, кричала на сеймикахъ, гарбала маетки и робила „завады“, уживаючи свого придворного войска не для обороны границъ, а для рабованя своихъ власныхъ братѣвъ и сусѣдѣвъ. Найлѣпшимъ свѣдоцтвомъ о томъ, якъ сповнювала Польша свою мисію на Веходѣ, може послужити то, що за часѣвъ Степана Баторія Польша платила ханови кримскому рѣчний гарачъ 15.000 червонцѣвъ и сама высылала войска коронній для мордованя и выгублюваня козацтва, котре було единымъ природнымъ защитникомъ границъ польской и руской землѣ отъ Татарвы и, значитея, повинно було бути найлѣпшимъ союзникомъ Польщѣ. Вѣчно памяती останутся слова Навивайка, котрый писавъ до короля польского, що за половину тыхъ грошей, котрі Польша платитъ — и то безплодно — Татарамъ, можна бы на пограничныхъ степахъ зъ украинского народу вытворити такую кордонову сторожу, противъ котрой вся сила татарска не устоялабы. Розумѣея, що Польша той рады не послухала и козацтво кляло головы въ бою съ Поляками, замѣть що малобъ оружю съ ними ити противъ Татаръ и Туркѣвъ. За того жъ Степана Баторія Польша понизила сама себе еще дужше, сповняючи ролю ката на подданѣмъ турецкѣмъ Иванѣ Подковѣ, претендентѣ до господарства Волоеского. Единый фактъ, котрый Поляки розтрубують яко велику побѣду западной культуры надъ исламомъ, — битва подъ Хотиномъ, где збѣставъ побитый султанъ турецкій Османъ, — доконаний збѣставъ такъ якъ повиннабы була вестися вся веходна политика Польщѣ. Козаки подъ проводомъ Сагайдачного зъединились ту съ Поляками вовѣмъ добровольно, на основѣ однаковы правъ; ватажко козацкій стоявъ съ своими людьми особно отъ шляхты и шляхетскій гетьманы не вглядали въ те, що роблять козаки. Се только (хочъ и не обѣйшлося безъ тысячныхъ передрачокъ и прикростей) и хоробрѣсть та отвага козаковъ довершили побѣды.

Але се бувъ фактъ единичный, незвычайный и не мѣгъ выкликати рѣшучого звороту въ политичѣ. Полякамъ завѣдгы бажалось не равноправности, а панованя, не свободной федераціи, а поневоленя. Они волѣли платити дань ханови кримскому, якъ входити въ волюній, хочъ и якъ користній условія съ „хаммами“ и бунтовниками.

Колібъ вже й припустити впрочѣмъ, що Польша мала яку небудь мисію на Веходѣ, то сповняти ви могла она лишь тогда, коли бы была мала свободный доступъ и панованье на берегахъ Чорного Моря. Рѣки веходній и Ев-

ропы тягнутъ вѣс до той великой котловины, котра становить не велике огниво, вяжуче Европу съ Азією Передною. Пануючи на Чорномъ Морѣ, Польша справдѣ булабы мала не только ключъ до Царгороду, — булабы въ кождѣй хвили могла загрозити тов сердце цѣлой силы отоманской, булабы сталася правдивымъ передмуромъ християнства, не посвячаючиъ при томъ нѣ для кого, противно змагаючиъ богатствомъ и освѣтою швидше и безпечнѣйше, нѣжъ не одна заходно-европейска держава. Способностей до занятя такого доминирующего становища на Веходѣ було багато; неанстанній походы козацкій на Чорне Море, пробы козаковъ до заснованя постоянныхъ и сильныхъ кошѣвъ на устяхъ Днѣстра и Дунаю, выравній и розумній рады козацкихъ старшинъ повинні быти отворити очи польскимъ политикамъ на ихъ властиву цѣль. Та нѣ! Польша не вмѣла, не могла здобути нѣколи на только политично розуму, щобъ стати рѣшучо на одну дорогу, а то еще й на дорогу свободного и честного отношеня до руского народа, котрый будь що будь мусѣвъ бы бувъ статися головнымъ агентомъ той веходной политики, котрый за вѣс свои услуги Рѣчи посполитѣй домагався только равноправности, а не хотѣвъ бути подѣйкомъ и подданымъ вельможной польской шляхты. Шарпана внутрѣшними роздорами и „tokosz-ami“ Рѣчь Посполита проспала и добрій рады и добрій случайности до оанованя береговъ Чорного Моря и дѣйшла въ кѣнци и ту до крайного упокореня, коли Турки забрали вѣй найкраснѣй части веходной окраины — Поддѣле съ Каменцемъ ажъ по Збручъ. Чи можнажъ въ виду всего того сказати, що Польша мала и сповняла яку небудь мисію на Веходѣ? А оборона Вѣдня черезъ Яна Собеского, на котру Поляки такъ люблять покликуватися, якъ на найвысшій триомфъ свои мисіи, була по перше единичнымъ фактомъ, котрый нѣчого не доказуе въ користь будущей реставраціи Польщѣ, по друге була актомъ больше фантазій и чувства, нѣжъ политичного розуму, а по трете була актомъ о стѣлько припѣванымъ, що колібъ Польша до того часу сповняла була належито свою мисію, то певно не потребно бы було Собескому бѣгати подъ Вѣднемъ, бо Турки могли быти вже такъ ослабленій, що й не подумала бы о нападѣ на далекій Вѣднемъ.

А мѣжъ тымъ кѣлько то горя, братныхъ усобиць и руины покликала за собою диверсія Поляковъ отъ заходу на веходъ! Замѣть боронити себе а затымъ и всю Славянщину отъ походу Нѣмцѣвъ на веходъ, Поляки свѣю нещиростею и политичною бѣзтактовностею та жадобю панованя надъ своимъ братьями поднимали противъ себе вѣсѣхъ, съ кимъ только войшли въ близшій зошеня, подняли противъ себе рускій народъ, котрый уладивши съ ними дружній, братерскій, федеративный зошеня, повиненъбы бувъ вовѣмъ природно стати лицемъ до веходу противъ Татаръ и заравомъ служити Полякамъ опорою въ ихъ боротьбѣ съ Нѣмцтвомъ. Толькожъ певна рѣчь, що такой союзъ мѣгъ уладитись только на основѣ федераціи при застереженю взаимной свободы и невалежности. Вѣс представитель Русѣ въ першихъ часахъ уній политичной (отъ часѣвъ Ягайла) стояли именно на томъ становищи, дуже ясно добачаючи его необходимость. Але Полякамъ не того було треба. Пертѣ зъ заходу Нѣмцями, они перлись самі на веходъ, шукаючи ту панованя и збогаченя и находячи грѣбъ. Въ томъ грѣбѣ лягла остаточно й цѣла исторична Польша, беславно, покрыта ганьбою. Си погробовцѣ, що силувались именно на тыхъ окраинахъ зновъ воскресити ви зъ грѣбу, забули о томъ, що кто погибъ беславно и похороненый въ несвоѣй землі, той не воскресне нѣколи.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(На засѣданю рады державной) минувшю суботы удалосъ лѣвица мати большѣсть надъ голосами правѣцъ, а то зъ той причины, що послы зъ правѣцъ, члены клубу польского и чешского не явились на засѣданю. Лѣвица мала 106 голосѣвъ, напротивъ 88 голосѣвъ правѣцъ. Користие свое положенье лѣвица старалась выхѣнувати и дѣйстно переголосувала при кѣлкоразѣмъ поименной голосованю зладѣвъ правѣцѣ. Пос. Славянскій розпочавъ зладати справу зъ петиціи, вносячи, чтобы петицію торговельной палаты въ Зальцбургъ въ справѣ обмеженя службы почтовой въ

дѣлѣ и свята уважати на подставѣ записки, дна 7 марта 1883 рѣшена палаты яко засѣданю. На внесенне лѣвицъ мусѣвъ президентъ перевести поимене голосованье, а внесенне референта ушло, а перешлю внесенныя лѣвицѣ отдати тую петицію министру торговельной палаты, що лѣвица умѣе добре хѣбувати тую лѣвою своей переваги, задумавъ президентъ, чтобы ка ратувати честь свои партии и оголосити 11/2 по полудни, що замкае засѣданье. Отъ лѣвицѣ оперлася сему маневрови, а внесенныя лѣвицѣ ведене дискусіи перейшло 101 голосомъ противъ 87. Оттакъ реферувавъ пос. Ковачъ петицію рады мѣской въ Хрудимѣ о установленю окремой палаты торговельной и промышленной лѣвицѣхъ округѣвъ хрудимского и чаславского. Референтъ виѣс на отступленье сего петицію правительству для докладнѣйшого розгляду, а внесенныя лѣвицѣ откинула товъ внесенне. Така сама ба постигла 104 петиціи чешскій, жадуючи, чтобы палатъ торговельныхъ пошла вымогѣтъ вымѣнныхъ и границъ национальныхъ. При засѣданю поставивъ дръ Герберъ внесенне, а порядокъ слѣдующихъ засѣданъ змѣнити въ способѣ, чтобы по справѣ конверзій облигаций лѣвицѣ прѣйшла на порядокъ дневный не школьна, але справа трансверсальной чешской желѣзницѣ. Внесенне те розумѣе не ято. Хвилева побѣда централистовъ вызвала круглахъ правѣцъ велике недоволенье. Въ польске и клубъ чешскій завозвали телеграммы вѣсѣхъ своихъ въ Вѣдни неприсутныхъ членѣвъ, чтобы якъ найскорше прибули до Вѣдня, державна має полагодити передъ замкненю справу желѣзницѣ трансверсальной чешской, новело школьную, а дальше новело о вѣдностяхъ скарбовыхъ, законъ о удержаню ценъ катасстру, законъ о желѣзницѣ зъ Стр. Мункача и зъ Гернеліе до Триесту. Не только, але итакъ подъ обрады новело до закраевой оборонѣ, позаякъ чешскій послы выѣс еще на попередне полагодженье проекту, а такого отношеня горничѣ. Законъ о новомъ мае бути, якъ доноситъ Rokrok, перешлю палатѣ панѣвъ. Если часу на се не забѣрѣшитъ еще рада державна законъ о иншихъ промысловыхъ. Справа новелѣ шкѣ прѣйде въ четвертъ на порядокъ дневный, а новелѣ записалось до си до голосу 25 членѣвъ, межѣ котрыми суть передѣвъ членѣвъ и гдѣякі послы зъ молодчешкой палаты.

(Сенатъ академичный университету чешского) засудивъ слухача фило. Даферта правѣ Бару на выключенье зъ университету живу участь въ комѣрей на честь Вагнера, другимъ слухачамъ университету удѣляти зъ той самой причины публичну нагану.

(Комисія парламентарна для справ мѣскогого) збралася дна 9 с. м. для переиздра Вольского. Сей однакъ надославъ лицию освѣдчаючи, що перебувавъ теперь внищю и поверне ажъ за тыжденъ.

(Межи правительствомъ угорскимъ номъ хорватскимъ) мало зайти непорочку. Причиною сего есть жаданье бана, чтобы мады хорватскій, котрѣ окажутся неспособны платити податокъ державный, убѣвлено бытягару, чога правительство угорское нѣмъ зволити не хоче. Чтобы переломати уш правительства, мавъ загрозити банъ подѣ до димисіи на случай откнѣння его жаданья.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Polit. Corresp. доноситъ зъ бурга, що передъ коронацією выбирася цѣлѣйскій съ родиною въ подорожъ, такъ и буде предвѣдѣти, зъ котрой стороны въ Москвы. В. кн. Константинъ Михайловичъ на коронаціи присутнымъ. Зъ Атинъ, где перебувавъ, удалосъ онъ черезъ Марсѣ Парижъ, зъ отси прѣйде до Берлина а отъ Берлина зъ Варшавы пишутъ до „Polit.“ Россійскій министръ Ванновскій, авернулово свою увагу на будованье крѣпостей, мае передъ вѣсѣмъ на увазѣ Прены, мѣсто жене надъ Нѣманомъ. Тое мѣсто мае дужо стратегичне значенье. Рѣвночасно промышленеръ будову новой желѣзницѣ, котра вчитѣ желѣзницѣ Вильно-Витебскъ съ жѣлѣзными полудневыми. Замкненье школы въ Пѣ есть предметомъ загалной дискусіи. Въ Пѣ голосно говорятъ о томъ, що ген. губернаторъ Альбедынскій цѣлкомъ не годится съ вѣсѣмъ той школы, та що Апухтинъ дѣлаетъ рученье, чтобы особисто здавъ справу царемъ, чому замкнувъ школу. Апухтинъ утрата мѣстця.

Дна 20 марта розпочався въ Петербургѣ великій процессъ революціонерѣвъ роскѣ. Слѣдующій личности сидятъ на лавцѣ обвиненныхъ: Дворанинъ Юрій Богдановичъ (Кубовичъ), мѣщанинъ Савелій Златопольскій, сынъ дѣла Грачевскій, мѣщанинъ Петро Ткачевъ, сынъ духовного Яковъ Стефановичъ, мѣщанинъ Иванъ Калужный, дочка духовного Д. Смирницка, селянинъ Антоній Борейшъ, мѣщанинъ Александръ Прибилизъ, жина тернарѣ Раиса Прибилизѣва, дочка духовного рѣ Юшкова, Михайло Клименко, Антъ дворянка Антонина Лисовска, димисіонеръ, ручникъ флоты Александръ Вуденко, купецъ Хасса Гиршъ (або Кристина Гиршъ) Гринбергъ и дочка духовного Параскева Ска. Процессъ отбувася тайно.

На паспортъ для выѣзжающихъ въ

що поставлено велику таку. Отъ одного шашпорту платять 160 рублів за паспортного податку. Вольні отъ того податку суть тільки 1) особи бідні за границю зъ наказу правительств, на кошти академії, університетівъ и вышшихъ институтівъ науковихъ, для образованія въ наукахъ и штукахъ, котрі то особи познѣши мають заняті становище въ институтахъ науковихъ, 2) постоянні и часові мешканці краївъ Кавказкого, Орменіи и музальмане, котрі буть до провинцій перськихъ або турецкихъ, а такожъ Могомедане губерній тавричской, котрі вибираються въ подорожжя до Мекки. 3) Родины уряняють удаючихся за границю, чтобы тамъ заняті становища посольскій и духовній. Въ Одессѣ має розпочається такожъ великій процесъ заговорниківъ. На лавѣ одесского суду сидять 26 осібъ обжалованихъ о рѣшній переступахъ стану. „Нове Время“ доносить, що министерства ладять теперъ списъ дарунківъ, котрі мають бути вручені урядникамъ по поводу коронаціи. Вышші урядники получаютъ дарунки почетніи, а низші грошей.

Англія. О найновѣйшихъ арештованныхъ полиціи мовитъ. Оцініи загалу англійского переселенія, що Ирландскій заговорникъ постановили высидити въ воздухъ въ важнѣйшій будинки лондонскій, чтобы въ сей способъ цѣлу Англію переполохати. Въ Бирмингемѣ знайшли полиція въ фабрицѣ Уайтгеда 170 фунтовъ чистого нитроглицерина. Неспокой въ тѣмъ мѣстѣ загальний, позаякъ нема отповѣднихъ фаховихъ робітниківъ, чтобы тую матерію зъ бѣгтамъ усунути. Знайдений експлодуючий матеріалъ выставили, чтобы цѣлу мѣсто высидити въ воздухъ. Богато мешканцівъ выѣхало зъ мѣста, а президентъ мѣста зажадавъ воюка до стереженія тонъ фабрики. Уайтгедъ арештований. Въ Менчестерѣ и Бредфордѣ заговорники грозятъ высадженемъ ратуша въ воздухъ. Полиція арештовала якогось Киртона, Ирландца, котрый довгий часъ мешкавъ въ Америкѣ. Арештований обжалований о участіи въ дипломатическомъ заговорѣ. Изъ сконфискованихъ листівъ его выходитъ, що вінъ бувъ въ звязи съ арештованимъ Галлягеромъ, котрый мавъ грати велику роль въ прядковомъ заговорѣ. Сконстатовано вже, що Галлягеръ стоявъ въ отношеняхъ до іншихъ арештованихъ; у него найдено банкноты и ассигнаты, котрі мають бути доказомъ того, що Галлягеръ знавъ съ Одоновомъ Россю. Полиція переселена, що Уайтгедъ, Киртонъ и Галлягеръ подложили динамитъ підъ палату въ Вестминстерѣ. Майже ко дню арешту полиція кілька або кільканадцять осібъ. Въ суботу прийшовъ новый транспортъ динамиту съ Ливерпулю до Лондону. Но мимо сихъ строгихъ мѣръ Феніане не траять отваги и приготавлиють новіи атентаты.

Палата низша и вышша въ парламентѣ англійскомъ приняли безъ дискусіи проектъ взгляда змѣны законівъ о вироблюваню и продаваню матеріи експлодуючихъ. Проектъ сей грозить и тымъ, котрі дадутъ причину до експлозій, продуцентамъ и послѣдателямъ матеріи експлодуючихъ, а такожъ особамъ котрі не будутъ умѣли довести, на що трапляють у себе динамитъ карою отъ 2—20 лѣтъ робѣть примусовыхъ. Каждый, кто причинитъ до одного зъ выше наведенихъ переступахъ, буде уважатися головнимъ зрадникомъ. Министръ Гаркуртъ заявивъ при томъ: „людей, протавъ котрыхъ сей билъ вымѣренный, уважати належить за пиратовъ, котрі не належать до бѣлаго народу“. Небезпеченство велике, тожъ треба выступити энергично противъ него. Англія не признала номинаціи Вибъ-Дэды на губернатора Ливану. Лордъ Диффаринъ має вернути до Царгорода, где має перевести далеко сягающій инструкція що до реформъ въ Арменіи.

Италія. Смого цѣлїя зававъ въ италійскомъ парламентѣ министръ финансовъ Маліани справозданіе о станѣ экономическомъ Италіи въ р. 1882. Надвышка доходівъ выноситъ 12 миліонівъ, она выносила властиво 40 миліонівъ, але 28 миліонами покрыто шкоды, котрі поробили выливы. Доходівъ було о 24 миліонівъ больше, чымъ предлинновано, ошадностей було 12 миліонівъ. Стагнуто 2½ миліона зъ давнѣйшихъ рестацій. Мало великанскихъ выдатковъ войсковыхъ, котрі пороблено въ часѣ войны Англіи съ Египтомъ, предѣлъ нема дефициту. Загалне финансове положенне подносится отъ 5 лѣтъ въ геометричній прогрессіи, що есть найлучшимъ доказомъ розвою экономическомъ Италіи. Въ протаву послѣднихъ 10 лѣтъ поднѣся оборотъ торговельный о 500 миліонівъ; рѣзняція вывозу и привозу упала зъ 233 на 76 миліонівъ. Промыслъ подносится при невеликой охоронѣ цѣловѣ, а стягненне паперовыхъ грошей отбудетъ безъ наименшой перешкоды. Чтобы привернути валюту, затягнуто пожитку въ высотѣ 644 миліонівъ безъ наименшой шкоды загального торгу капиталовъ. Министръ подавъ такожъ проекты, въ якіи способъ можнато усунути цѣломъ податокъ отъ мала, поручае зрѣбати ревизію цлову, чтобы осягнути 9 миліонівъ, замкнути княжку довговѣ и утримати рѣвновагу между приходами и расходами, консолидирати тепершній результаты, вести дальше реформы податковій и скрѣплати кредитъ державній. Италія умѣла здобути собі поважанне и довѣріе цивилизованого свѣта на полю финансовомъ, а правительству буде такъ дальше поступати, чтобы Италія заповнила собі то доврѣіе и на дальше.

Найновѣйшій телеграмъ зъ Риму доносить зновъ о новой експлозійи пороху въ мѣстечковѣ підъ Мориконе недалеко Поссокорезе. Не вышѣдено однакъ, чи експлозія тая есть дѣломъ италійскихъ анархистовъ, чи случайности. Телеграмъ доносить, що одинъ зъ робітниківъ пошловъ по начинанню робітниче до склепу и занавивъ тамъ

порохъ. Въ домѣ було 47 робітниківъ Абриузи-скихъ. Зъ тыхъ 18 згинуло, а 24 зостали тяжко зраненіи. Заряджено слѣдство. До отвѣчальности потягнуто мера, властителя фабрики и инженера аквадуктовъ.

Испанія. Телеграмъ зъ Хересь доносить, що банда „Черныхъ рукъ“ стала зновъ непокойти полудневій окрестности. Въ послѣднихъ часахъ починаю новіи рабунки съ дуже великою зухвалоостею.

Туреччина. Въ Константинополіи дуже неспокойно выживають повороту Дивернана зъ Египту. Знають тамъ, що англійскій амбасадоръ задержито кілька днѣвъ въ Лондонѣ, чтобы здати справу въ парламентъ зъ усилковъ англійской политикіи въ Египтѣ.

НОВИНКИ.

— Народно вѣче, за скликаньемъ котрого мы такъ горячо промовляли, має бути скликано въ маю с. р. Устроеныма вѣча буде заиматися комитетъ Русинівъ обохъ нашихъ партій. Конечно потрібно, чтобы вѣче було скликано передъ выборами, — значить, если выборы, якъ пишутъ газеты, мають отбутися по половинѣ мая, то вѣче позинно бути скликано на першій днѣ мая.

— 35-те ч. „Дѣла“ окончило к. к. прокуратурія за новинку о слѣдствѣ противъ прокуратора Могофера въ Чернівцахъ.

— Выборы до галицкой союму отбудутся, якъ увѣрѣ „Presse“ по отроченю рады державной въ другой половинѣ мая. Якъ доносить „Reform“, польскій комитетъ центральный для входной Галицаны не може собі дати рады съ множественю кандидатуръ, по наибольшой части „шляхты“, дуже мало здѣбно до мандату посольского...

(Н) Выбръ одного посла до рады державной зъ мѣста Львова довершений. (Проф. Захаревичъ одержавъ 1862 голосовъ, о 157 гол. больше отъ Романовича, сповредатора „Now-oi Reform“). Весь Львовъ ажъ зарывся отъ голосующихъ агитаторовъ и цѣкавшихъ. Шляхатами, поручающимъ выборы то Романовича, то пр. Захаревича, залѣчено формально будинковъ ратушевой и рога улицы, на площадахъ стояли заплаченіи „бѣлыи египцы“ съ табличками и окликами: „Прочь съ Романовичемъ, прочь съ Захаревичемъ! Kochaly się dwie Marysie, Romanowicz i Hilary Jaworowski!“ По передѣлахъ вѣдали одноконки и збирали выборыцѣвъ. Агитация розвинена на найвышшу окрестю. Розходилося бо о те, чи плеяду „świątecznych nazwisk“ (а на дѣлѣ манекіновъ Stańczyk-овъ) має допознати архитектъ „gniazdeczka ogra bialego“, чи архитектъ въ политехниці львовской. Першій (Романовичъ) — видко, що не инюкритъ — высидѣвъ въ своей панности на збраню выборыцѣвъ, що Polacy на wypadek starcia się Austrii z Rosyją nie staną po stronie żadnego z moich — треба ихъ проте кунити за цѣбу отбудованы Польщѣ, другій не подобаво демократамъ львовскимъ по причинѣ, що правительство австрійское надѣлало его за будову политехники орденомъ желѣзной короны, а царица російская въ переѣздѣ черезъ Чернівцѣ, яко шефа стациі, орденомъ св. Анны. Надто попався отъ въ неласку львовскихъ проводирѣвъ товариства „Spróji“ черезъ те, що такъ Смолякъ, якъ и власти политичній и автономичній объявляи желанне будь що будь дозволити Kolo polskie пр. Захаревичемъ. Цѣкава рѣчь при томъ, що оба кандидаты, о котрыхъ Львовъ зѣвъ такъ сильну борбу выборомъ, суть походженя руского: Романовичъ есть ономъ олавного адвоката львовского, Русина, а отецъ проф. Захаревича бувъ навѣтъ членомъ Старицкиского институту. — Акцію выборомъ розпочато отъ численнихъ збранъ выборыцѣвъ по передѣлахъ и въ мѣстѣ, въ котрыхъ высказано глѣдкій дуже цѣкавъ рѣчи, отъ примѣромъ таку, що Романовичъ на те пойдѣ до рады державной, що бы также „дивился на пальцѣ делегатамъ“, чтобы тѣ дѣли больше о загосные раны экономичной Галичины, якъ о gründer stwa и verwaltungsrath stwa, и т. др. Отгакъ кольпортовано вѣсть, що президентъ рады державной дрѣ Смолякъ зрѣбывъ пресію посредствомъ телеграмовъ на обохъ рабнѣвъ мѣста Львова и що представителѣ глѣдкихъ властей объявляи себе приклонными лишь выборомъ Захаревича, а противъ выбору Романовича. Збранне въ ратушу рѣшило отгакъ одоголосно поспирати кандидатуру Романовича. Мимо того одержавъ Захаревичъ при выборѣ вторяковомъ абсолютну большѣсть голосовъ и то отъ урядниковъ и сторонництва приклонного Станчикамъ, котрі не можуть простити Романовичево здемакованя задшевнихъ своихъ гадокъ и въ послѣднихъ часахъ „Сзас-у“ якъ могли откращувались отъ пожеланого будованя звѣтного „gniazdeczka“.

Полиція спияла такожъ немало агитацию за Романовичемъ на подѣставъ певного § правого, котрый зборяеся напечатати плакаты передъ званѣдомленемъ властей на часъ 24 днѣвъ. Русины львовскій отгачнуло солидарно отъ голосованя, такъ якъ жаденъ зъ кандидатовъ не дававъ поруку, що онъ розумѣе справу руску въ Галичинѣ и ибнѣжъ не доказавъ, чтобы ему полагаженне сеи справы лежало на сердцю. Вирѣбѣтъ, если оба кандидаты на передвыборныхъ збраняхъ заявляи отверго, що они вступятъ до „Kola“ польского, то вже тымъ самымъ не лишь засудили себе а ргійи на вѣчне, навѣтъ тенденціи мовчанье о справѣ руской, але зъобовязались напередъ поспирати такій рѣчи, якъ реформа календарска, знесенне семинаріи вѣденской и т. др. Тамъ бо меншѣтъ мунити безъусловно поддаватися рѣшенямъ большѣсти, тамъ каждый по воли чи по неволи мунитъ статися манекіномъ. Русины отгачнуло протѣ громадно отъ выборовъ, хотій

пригладались всему движению съ немалою цѣкавостею. Выборы бо львовскій були наяркрасшоу мнѣнатуроу выборовъ нашихъ на провинціи, только съ тою рѣжнѣшею, що тутъ агитация за правительственнымъ кандидатомъ мусѣла съ конечности вестися въ формахъ больше приличнѣйшихъ. Тутъ прошено о голоса для пр. Захаревича, а шефы поодинокихъ диакстерій (мы не кажемъ вохѣ), зближившись (на сей дѣнь) до своихъ подчиненныхъ, за являи лишь передъ ними, же wyprada glosował на пр. Захаревича. Рѣдко котрый зъ шефовъ бувъ на стѣлоу чемный, що зобрывъ своихъ урядниковъ въ громаду и завѣвъ ихъ до урны. Тутъ не выдирано картокъ, тутъ не уживано жандармовъ, бо „obywatelstwo“ само робило „straż bezpieczeństwa“, тутъ не замыкало выборыцѣвъ до „Ивановой хаты“..., але мимо того якась змора висѣла черезъ весь дѣнь надъ Львовомъ и всякій цѣкавнов, чи Львовяне пойдутъ по „казу“, чи по пересвѣденю голосовати? Результатъ звѣстный! Въ дѣнь выбору варты войсковой и полиційной были скрѣпленіи.

Якбы мы въ виду всего того станули теперъ на шовинотичномъ становищи польскихъ газетъ, мы могли бы о выборѣ пр. Захаревича написать такѣ: „Dzięki rozumowi politycznemu i dobrze myślącej, lojalnej części ludności przeszedł przy wyborach nasz kandydat narodowy. Garstka wchryzycieli (rozumieją, nie możemy okazać miłoskalofskich) przepadła z swoim samozwaniem, któremu na sercu nie leży dobro poczciwego ludku, a jakieś mrzonki restauracyjne“ (не можемо сказати одержаніе Галиціи до Росси). Чи не есть се маленька Немезисъ? А тутъ ачеже не розходилося о выборѣ значеня национального, а лишь о выборѣ между двома кандидатами рѣвнихъ пересвѣдченъ народныхъ, зъ котрыхъ вправдѣ одинъ мѣгъ бути на разѣ червоныйшій, але остаточно съ часомъ бубыи научиво „krakać jak i oni“. И чи не болитъ васъ то, панове судыи, що въ акцію выборомъ мѣшаються непокаянныи сферы? Чи и на дальше будете радѣ вѣстямъ зъ провинціи, що тутъ або тамъ унавъ кандидата народу руского, а переишовъ панъ „starosta“? Змѣрилисте, то и повѣрте намъ на будущиство, що тутъ звычайно рѣшае сила, а не воля народу, и что не завогды треба тріумфувати. Sapienti sat!

(+) Противъ дра Смоляки, мѣшающагося до выборовъ и накидуючого выборыцѣвъ кандидатовъ, выступили польскій газеты, поспиравші кандидатуру Романовича, доперва теперъ. — коли почувли на своей скрѣбѣ благодатній результатъ ингеренціи президента палаты. Мы жъ звернемъ увагу невдовольныхъ зъ дра Смоляки газетъ, що мы еще на тыждень передъ ними зазначили неуемѣтность поступованя президента палаты при томъ случаю, коли то онъ поручивъ выборыцѣвъ станиславовскимъ и тысьменскимъ выбрати дра Билиньского, а не п. Залчского. Тогда тѣ польскій газеты мовчали, — бо контръ-кандидатомъ бувъ Русинъ, — теперъ приходится имъ повторити нашъ аргументы... Оправдалось реченье: Hodie mihi, cras tibi.

— Крайовскій „Сзас“ вдався въ полемику съ „Now-oi Reform-омъ“. „Сзас“ давна выступаетъ противъ „Реформы“ и еи „сторонництва“ съ однимъ голловнымъ закидомъ, заключающымся въ словѣ „фразы“. Що и говоривъ „Реформа“, все то ея „Часу“ ибсеитничѣ, „фразы“. Поолѣдними часами выступила „Реформа“ дуже рѣшучо противъ якогонебудь удѣлу пословъ въ финансовыхъ институтяхъ, замѣчаючи зовсемъ справедливо, що такий удѣлъ може подати случайность до выкористованя мандату для цѣлей приватныхъ, уможливити сферы а Каминскій Вольскій. Гололовно зъ зверненія були еи замѣты „Реформы“ противъ дуже а дуже численного и дѣятельного удѣлу польскихъ депутатовъ въ „Länderbank-у“ та въ радахъ „завѣдующихъ“ глѣдкихъ желѣзницъ. Позаякъ однакъ мѣжъ польскими послами финансирами есть много сторонниковъ „Часу“ (т. е. станчикѣвъ), тожъ сей послѣдній органъ зъвъ собі замѣты „Реформы“ дуже до сердца и „вычитавъ“ ии палке казанье на „мотто“: „народова“ справа, потреба мати много грошей и т. и., — а вконецѣ назвавъ цѣлу выступленье „Реформы“: безцѣльнымъ говореньемъ, фразерствомъ. На то отповѣда и „Реформа“; сконстатувавши съ вдволенемъ, що „Länderbank“, якъ видко, нята Ахилесова „Часу“, какъ дальше, що совѣтна праса не повинна ибкола поусуватися до покрываня глѣдкихъ сторѣвъ оубольности, неотповѣдного поступованя людей займающихъ таке становище, якъ послы. Для насъ ея полемика тымъ цѣкавѣйша, що мимоволь мусѣло каждому власти въ око станоу львовскихъ польскихъ газетъ при послѣднемъ выборѣ посла мѣста Львова: одинъ „Kuryer Lwowski“ боронивъ кандидатуру Романовича; а що певно, то се, що послѣдній выборѣ коштовавъ глѣдекого не мало грошей! Рѣчь певна и се, що противъ Романовича освѣдчились дуже выразно тепершній „мѣродателній“ круги польскій. Вмѣшавъ навѣтъ въ агитацию (якъ се вже цоразъ частѣше дѣся) „демократъ“ дрѣ Смолякъ, и пр. До якои степени доходитъ прилюдно деморализация глѣдкихъ польскихъ „сферъ“ бачимъ и зъ сего яркавого факту, що „Strażnica“ помѣстила публично „покитованье“ за грошѣ (ок. 500 зр.) выплаченіи ии въ сѣбъ выразно высказаній цѣли, чтобы не згадувала иѣ что о „Länderbank-у“ и о послѣдъ Козловскомъ. Хочъ такѣ злобне „покитованье“ безперечно сильно названо по имени посла компромигуе — всежъ позѣставъ п. Козловскій и на дальше — посломъ. Geld für Alles, — alles für Geld!..

— Дополненій выборѣ посла до рады державной на мѣсто умершого рабина Шрайбера зъ группы мѣста Коломыя-Бучачь-Снятынъ розписаній на 17 мая с. р. Въ справѣ сего выбору одержали

мы слѣдуючу допись зъ Снятына: „Поляки „pojęszowego wuzupania“ знаючи, що не удасться имъ выбрати посломъ другого рабина, розвинили широко агитацию за дрѣмъ Генр. Готлибомъ, адвокатомъ зъ Львова. Всягда чути имъ „Готлибъ“ и каждому Русини-выборциви кладуть его въ ухо. Такъ сильна агитация готова увѣнчаться успѣхомъ, если Русины завчасу не запобѣгутъ лиху и не поставятъ своего кандидата. Ишнѣхъ кандидатовъ, якъ дра Трахтенберга зъ Коломыи и дра Быка зъ Львова нема чога боитися, бо жды рег vim поспиратъ Готлиба. Сподѣваемъ, що Русины здобудутъ на власного кандидата Русина и заманивостуютъ свои права!“

— Тернопольскія молодѣжъ гимназіяльна (руска) постановила, якъ намъ доносить, почитати память бл. п. В. Барвѣньского поминальнымъ богослуженьемъ; задля глѣдкихъ перепонъ отбудетъ се богослуженье ажъ по свѣтахъ.

— Зъ пѣдъ Гулятына доносить намъ, що тамъ агитацию противъ руского календаря займають дуже ревно латинскій священники.

— Зъ Теревольцѣ пишутъ намъ тамошній мѣщане: „У насъ вже другій рѣкъ, ятъ завязалася читальня, але щожъ, коли дуже поволи розвиваеся. Суть такіи люди, що коли ихъ заохочувати, чтобы ишли до читальнѣ, то они кажутъ, що имъ „того не потрібно“, що мають „свой разумъ“. За два роки збралось ледви 60 членовъ, а и зъ тыхъ вже глѣдкій отпадають... У насъ есть такожъ польска читальня; тая хочъ доперва отъ нового року заложена, має больше, бо до 200 членовъ. А длѣгого? Длѣгого, що читальню ревно занимаея польскій ксѣндзъ-викарій Пякокевичъ. Однои и другои недѣлѣ въ ксѣндзѣ заохотивъ людей, самъ и другіи польскій ксѣндзы, що недѣлѣ бубаютъ въ читальни, читають, оовѣдуютъ людямъ вячину, — ну, и народъ горнеся, одинъ другого тягне: „Ходи, тамъ е ксѣндзы!“ У насъ, жаль сказати, цѣломъ инакше, — а могобы такожъ такъ бути, колибъ нашъ о деканъ сказали, що коли за читальню въ церквѣ, чтобы хоть разъ на мѣсяць заглянули до читальнѣ, та гдѣщо оовѣли..., то и люди горнулыбыся, — а то все заумре. Одинъ лишь есть чоловѣкъ зъ интеллигенціи, що доае о читальню, заходить до неи и запомагае ея, а то п. Йосифъ Бѣрецькій“. Наводимъ сю допись теревольскихъ мѣщанъ въ цѣлости, бо въ иѣй мѣститися дуже важна наука для руской интеллигенціи, якъ она має заховуватися супротивъ народныхъ сельскихъ и мѣщанскихъ читалень. Народъ жадае, чтобы нашъ интеллигентній люде не гордили читальнями, але чтобы добрымъ заохочуемъ словомъ и власнымъ примѣромъ додавали читальнямъ силы и поваги. Дивуемоъ неразъ, длѣгого польскому духовенству такъ часто удаеся яканебудь агитация мѣжъ рускимъ навѣтъ народомъ. На те маемъ такожъ отповѣдь въ вышешій дописи. Боли наша интеллигенція и наше духовенство хоче тѣшати любовію и повагоу у народа и не дати собі выдерти впливу на народъ польскій интеллигенціи и польскимъ ксѣндзамъ, — то мунитъ жити съ народомъ и помагати ему добиватися большоу науки и просвѣты. Народній читальнѣ — то велика наша надѣя на лучшу долю народну. Каждый ширый чоловѣкъ интеллигентній повиненъ причинатися до рогу и розцѣвту рускихъ читалень, — тымъ больше, если народъ самъ того жадае и допминаеся. Надѣмось, що якъ о. деканъ Залучий зъ Теревольцѣ, такъ и воѣ нашъ священники-патриоты порозумѣють велику свою задачу супротивъ народныхъ читалень и не дадутъ вышерѣдуювати польскимъ ксѣндзамъ... (Прим. Ред.)

— Ц. н. староство въ Бродкахъ сконфискувало громадому начальство въ Загѣрѣ печатку съ трираменнымъ крестомъ, „i poczetylo nalezyć (!) woja“ — якъ пише „Dziennik polski“, доносячи о томъ фактѣ. Се такожъ фактъ, зъ котрого мають скористати нашъ послы.

— Розпраза въ процесѣ двайцѣть кѣльнокъ соціалиствъ во Львовѣ розпочнеся днѣ 2 мая, и має тревати 10 дѣвъ.

— Засѣдка на жандарма. Межъ Керпаровичами а Новымъ мѣстомъ невслѣдженій злочинѣвъ отрѣдѣвъ въ ноца въ патруловскоу жандарма зъ Дробоміля, Калиновского, и влучивъ въ руку. Куля розрѣвала жандармови два пальцѣ.

— Сегодня розпочинаеся въ львовскомъ кравѣмъ судѣ карнімъ розпраза передъ присяжными противъ Йосля Фалка и Ивана Сохана зъ Вульки мазовецкой о открытоубійство будшого Войты и славно мѣжъ Русинами звѣтного посла-сельянина Михайла Демкова.

— Министръ просвѣты, бар Конрадъ, зажадавъ отъ галицкого намѣстничтва докладного справозданя о промовахъ профессорѣвъ университета: дра Билиньского и дра Рощковского, предѣдателя „kola politycznego“. Якъ звѣстно, дрѣ Билиньскій въ своей кандидатскій промовѣ толкувавъ о „отбудованю Польщѣ“; подобно промовлявъ и дрѣ Рощковский.

— Испытъ зрѣлости въ женской учительской семинаріи во Львовѣ зачинаеся 7 (19) червня с. р. — „Obrona“, двотыжневникъ польскій во Львовѣ, домагаеся беззглядноу рѣвноправности обохъ красныхъ языковъ, польского и руского, въ школѣ. Вказуе, що если где, то въ школѣ конечна безсторонность; громады руской повинной дѣбавати только такихъ учителей, котрі повнѣи владѣють рускимъ языкомъ.

— Польонизация. Глѣдкій тернопольскій панове урядники почтовѣ не владѣють рускимъ языкомъ и — немомомъ; допнутуются у надлѣгого о адресѣ, а записавши се въ почтовыхъ книгахъ, „отмалѣвуютъ“ потомъ сейже адресъ на речениѣ — на вздогадѣ.

— Условія приняты ученикамъ до середной рѣльничоу школы въ Черниховѣ: 1) рѣкъ школьный починаеся

